

УПОВНОВАЖЕНИЙ
Верховної Ради України з прав людини

вул. Інститутська, 21/8, м. Київ, 01008, тел. (044) 298-70-33, E-mail: hotline@ombudsman.gov.ua

**Міністерство соціальної політики
України**

**Національна соціальна сервісна
служба України**

**Закарпатська обласна військова
адміністрація**

Закарпатська обласна рада

ПОДАННЯ

Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
(згідно з частиною третьою статті 15 Закону України
«Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»)

Згідно зі статтею 101 Конституції України Уповноважений Верховної Ради України з прав людини (далі – Уповноважений) здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина.

У межах реалізації проєкту «Регіональні групи національного превентивного механізму», що здійснюється Секретаріатом Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини з метою апробації моделі автономної роботи громадських моніторів у складі регіональних груп під час здійснення повторних відвідувань національного превентивного механізму до місць несвободи, регіональною групою національного превентивного механізму у Закарпатській області (далі – група НПМ) виявлено порушення прав людини у діяльності відокремленого Відділення комунальної установи «Мукачівський психоневрологічний інтернат» Закарпатської обласної ради (с. Вільшани) (далі – Відділення, заклад, установа).

Статтею 5 Загальної декларації прав людини, статтею 3 Декларації про захист усіх осіб від катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 7

УВ
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№6593.2/25/39.2 від 30.04.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 30.04.2025 17:57
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400

Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, статтею 2 Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, статтею 28 Конституції України визначено, що ніхто не повинен зазнавати тортур або жорстокого, нелюдського або такого, що принижує його гідність, поводження і покарання.

Передбачено, що жодні виключні обставини, якими б вони не були, стан війни чи загроза війни, внутрішня політична нестабільність чи будь-який інший надзвичайний стан не можуть бути виправданням катувань чи інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання, а також погіршення умов перебування підопічних в інтернатних закладах.

Усупереч наведеним вимогам законодавства, 04.02.2025 під час відвідування Відділення групою НПМ виявлено порушення прав людини та суттєві недоліки у діяльності закладу, що потребують вжиття невідкладних заходів реагування щодо усунення виявлених порушень та недоліків, причин та умов, що їм сприяють, притягнення винних осіб до відповідальності. Детальний опис виявлених порушень наведено у звіті, що додається.

У ході відвідування встановлено, що наказом директора Мукачівського психоневрологічного інтернату Закарпатської обласної ради від 10.09.2024 №210-к/тр Липчій-Семенишину Ірину Юріївну призначено завідувачем Відділення, проте під час спілкування з групою НПМ вказана особа неодноразово заперечувала факт обіймання цієї посади, вказуючи, що вона виконує обов'язки лікаря-психіатра у відділенні на 0,5 ставки. Під час відвідування з'ясовано, що завідувач Відділення Липчій-Семенишин Ірина Юріївна не володіє базовою інформацією про установу та підопічних, які в ній перебувають, зокрема щодо кількості недієздатних підопічних та осіб з інвалідністю. Завідувач не контролює наявність і ведення належним чином внутрішньої документації з організації роботи установи. Липчій-Семенишин Ірина Юріївна пояснила це тим, що інформація про підопічних, їх особові справи і медичні картки знаходяться в комунальній установі «Мукачівський психоневрологічний інтернат» Закарпатської обласної ради (м. Мукачеве) і протягом 8 місяців роботи Відділення їх не було передано.

На день відвідування групою НПМ встановлено, що у Відділенні проживає 28 осіб без паспортів, з них 16 осіб не мають жодних документів. Зазначене порушує встановлені Положенням про відокремлене Відділення норм, відповідно до яких адміністрація інтернату разом із Департаментом соціального захисту населення забезпечує протягом шести місяців оформлення відсутніх у підопічних документів.

Частина підопічних Відділення із встановленим психіатричним діагнозом потребує проходження лікарсько-консультативної комісії для встановлення інвалідності, що є неможливим через відсутність в них документів, що посвідчує особу. Відсутність встановленої інвалідності унеможливорює для цієї категорії підопічних доступ до необхідних технічних засобів реабілітації та комплексу реабілітаційних заходів.

Окрім цього, під час відвідування групою НППМ виявлено, що у Відділенні перебувають двоє підопічних чоловічої та жіночої статі, особу яких не встановлено, та які у документації закладу зазначаються як «Невідомий» та «Невідома». Ще один підопічний, який вказаний у документації відділення як «Невідомий», помер у Відділенні 21.10.2024, про що є відповідний запис у журналі реєстрації смерті підопічних.

У закладі наявний медичний персонал, який здійснює медичні маніпуляції, зокрема внутрішньом'язеві ін'єкції. Проте у порушення статті 49 Конституції України заклад не має ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики, що призводить до порушення прав підопічних на охорону здоров'я та медичну допомогу. Згідно з частиною першою статті 17 Закону України «Про ліцензування видів господарської діяльності», провадження господарської діяльності з медичної практики без відповідної ліцензії забороняється.

У Відділенні з 98 підопічних лише 22 особи мають укладені декларації з сімейним лікарем, внаслідок чого підопічні обмежені в доступі до безоплатних послуг, передбачених Постановою Кабінету Міністрів України від 24.12.2024 № 1503 «Деякі питання реалізації програми державних гарантій медичного обслуговування населення у 2025 році».

Зазначене унеможлиблює своєчасне виявлення захворювань, надання вчасної медичної допомоги та превенції хронізації захворювань, у зв'язку з чим порушуються права підопічних на охорону здоров'я та медичну допомогу, гарантовані статтею 49 Конституції України.

Під час конфіденційного спілкування підопічні масово скаржилися, що від 4 до 8 місяців не отримують державної соціальної допомоги, передбаченої Порядком призначення і виплати державної соціальної допомоги особам з інвалідністю з дитинства та дітям з інвалідністю, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 03.02.2021 № 79. Вказану проблему підтвердила адміністрація Відділення.

У ході відвідування також з'ясовано, що у частини підопічних відсутні особисті речі та засоби особистої гігієни, що порушує пункт 6 Типового положення про психоневрологічний інтернат, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 957, відповідно до якого інтернат зобов'язаний забезпечувати підопічних одягом, взуттям, м'яким інвентарем, предметами особистої гігієни та іншими необхідними речами.

У Відділенні недостатня кількість реабілітаційного обладнання (відсутні приліжкові столи для годування підопічних, противопротилежні матраци, відсутній допоміжний інвентар для купання, переносні ванни, приставні сходинки тощо), чим порушуються права осіб з інвалідністю та підопічних, які відносяться до маломобільних груп населення.

На підставі викладеного, з метою усунення виявлених порушень прав і свобод людини і громадянина, а також беручи до уваги те, що:

відповідно до пункту 5 частини другої статті 11 Закону України «Про соціальні послуги», підпункту 3 пункту 5 Положення про Міністерство соціальної політики України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 17.06.2015 № 423, Міністерство соціальної політики України здійснює державний контроль за додержанням вимог Закону України «Про соціальні послуги», вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, а також контролює діяльність відповідних структурних підрозділів місцевих держадміністрацій;

відповідно до підпункту 5 пункту 4 Положення про Національну соціальну сервісну службу України, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 26.08.2020 № 783, пунктів 1, 2 Порядку здійснення державного контролю/моніторингу за дотриманням вимог законодавства під час надання соціальної підтримки, соціальних послуг та за дотриманням прав дітей, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06.10.2021 № 1035, Національна соціальна сервісна служба України здійснює контроль за дотриманням державних стандартів надання соціальних послуг, проводить моніторинг та оцінювання якості надання соціальних послуг, а також моніторинг дотримання надавачами соціальних послуг вимог законодавства під час надання соціальних послуг;

відповідно до пункту 10 частини першої статті 13, пункту 9 частини першої статті 16, статті 23 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», а також частини третьої статті 13 Закону України «Про соціальні послуги» до відання обласних державних адміністрацій належить вирішення питань охорони прав, свобод і законних інтересів громадян на відповідній території, реалізація державної політики та здійснення заходів для забезпечення соціального захисту осіб, а також здійснення контролю за додержанням вимог законодавства;

відповідно до статті 17 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» відносини органів місцевого самоврядування з підприємствами, установами та організаціями, що перебувають у комунальній власності відповідних територіальних громад, будуються на засадах їх підпорядкованості, підзвітності та підконтрольності органам місцевого самоврядування;

відповідно до статті 15 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» військові адміністрації на відповідній території здійснюють повноваження, зокрема із: управління закладами освіти, установами освіти, закладами охорони здоров'я, культури, фізичної культури і спорту, надавачами соціальних послуг, які належать територіальним громадам або передані їм, молодіжними, підлітковими закладами за місцем проживання; організації їх матеріально-технічного та фінансового забезпечення; організації надання ними послуг, у тому числі соціальних,

керуючись статтею 101 Конституції України, статтями 13, 15, 16, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини»,

ВИМАГАЮ:

1. Міністерству соціальної політики України, Національній соціальній сервісній службі України вжити в межах компетенції заходів, спрямованих на припинення та усунення виявлених порушень, зокрема організувати та провести перевірку дотримання вимог законодавства під час надання соціальних послуг відокремленим Відділенням комунальної установи «Мукачівський психоневрологічний інтернат» Закарпатської обласної ради, а також у межах здійснення контролю за діяльністю відповідного структурного підрозділу місцевої держадміністрації надати оцінку діям чи бездіяльності відповідних посадових осіб Закарпатської обласної військової адміністрації.

2. Закарпатській обласній військовій адміністрації, Закарпатській обласній раді забезпечити:

контроль за додержанням прав підопічних;

вжиття невідкладних заходів щодо усунення наведених порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду, а також причин та умов, що сприяють таким порушенням, їх недопущення у подальшій діяльності Відділення комунальної установи «Мукачівський психоневрологічний інтернат» Закарпатської обласної ради;

3. У спосіб, передбачений чинним законодавством, вжити заходів щодо притягнення винних осіб до відповідальності.

4. Про результати розгляду подання та вжиті заходи у місячний строк повідомити Уповноваженого, додавши на підтвердження відповідну інформацію та копії документів.

Звертаю увагу, що відповідно до статті 188⁴⁰ Кодексу України про адміністративні правопорушення, невиконання законних вимог Уповноваженого тягне за собою відповідальність згідно з чинним законодавством.

Додаток: звіт про результати відвідування комунальної установи «Мукачівський психоневрологічний інтернат» Закарпатської обласної ради та Відділення комунальної установи «Мукачівський психоневрологічний інтернат» Закарпатської обласної ради на 38 арк. у 1 прим.

**Уповноважений Верховної
Ради України з прав людини**

Дмитро ЛУБІНЕЦЬ

Паршакова Ольга 050 967 95 51

UB
Секретаріат Уповноваженого Верховної Ради України з
прав людини
№6593.2/25/39.2 від 30.04.2025
КЕП: Лубінець Д. В. 30.04.2025 17:57
368DC35ECECB2DC104000000E88D010070F70400